

ผู้หญิงของพระอภัยมณีวาสิ...มีดีที่ปัญญา

นำเสนอเมื่อ : 20 มิ.ย. 2552

ผู้หญิงของพระอภัยมณี ตอน วาสิ...มีดีที่ปัญญา

ตัวละครฝ่ายหญิงในเรื่องนี้ต่างมีความเฉลียวฉลาดปรากฏให้เห็นเสมอ ดังที่เราเห็นแล้วว่าทั้งนางสุวรรณมาลีและนางละเวงวันพิลาสนมีความเชี่ยวชาญในการวางกลศึกอันแยบคาย แต่หากจะพูดถึงตัวละครที่มีปัญญาอย่างโดดเด่นในเรื่องนี้ นางวาสิ กลายเป็นชื่อแรกที่นักวรรณคดีนึกถึง

นางวาสิ เป็นตัวละครที่มีปัญญาอย่างหาตัวจับได้ยาก ทั้งคำพูดและการกระทำของนางต่างสนับสนุนความเฉลียวฉลาดได้เป็นอย่างดี แม่นางจะมีรูปร่างที่ไม่น่าพิศมัย จนอายุอย่างสามสิบสี่ แล้วก็ไม่มีชายใดปรารถนาแต่งงานด้วย แต่เพราะมีเชื้อสายพราหมณ์จึงได้เรียนรู้อศิลปวิทยาการมา นางจึงเชื่อว่าตนจะเป็นสนมเอกของพระอภัยมณีได้ ด้วยเชื่อมั่นในสติปัญญาของตน ดังที่ได้ทูลพระอภัยมณีว่า

นางทูลว่าข้าน้อยนี้รูปชั่ว
แต่แสนงามความรู้อยู่ในใจ

ก็รู้ตัวมันคงไม่สงสัย
เหมือนเพชรไพฑูรย์ผ้าไม่ราสี

นอกจากนี้ ยังมีเหตุการณ์อีกหลายตอน อาทิ ตอนที่นางออกอุบายจนทำให้นางสุวรรณมาลีสึกออกมาแต่งงานกับพระอภัยมณีได้ เพราะนางวาสิ เขาใจความรู้สึกนางสุวรรณมาลี จึงบอกให้พระอภัยมณีกำหนดวันอภิเษกไว้ เมื่อข่าวแพร่ออกไป นางสุวรรณมาลีที่ยังบวชอยู่ก็เข้าใจว่าพระอภัยมณีจะอภิเษกกับนางวาสิ นางสุวรรณมาลี จึงยอมสึกออกมาในที่สุด การแสดงปัญญาครั้งนี้ทำให้นางวาสิได้รับความยำเกรงจากคนทั่วไป ดั่งเนื้อความในคำกลอนว่า

ไม่ถึงครุรรอบขอบนิเวศน์
พระทรงเดชชื่นชมสมประสงค์
เห็นวาลีปรีชาปัญญา
ถอดเครื่องทรงสังวาลย์ประทานนาง
นางดีใจได้ประทานสังวาลย์เพชร
เป็นบำเหน็จหน้าก่าตั้งหน้าผาง
ทุกกระทรวงหลวงแม่เจ้าสาวสุรางค์
คิดเกรงนางวาลีด้วยปรีชา

นอกจากนี้ยังมีตอนที่นางวางแผนการรบจนชนะอุศเรน และใช้ปัญญาการมทำให้อุศเรนตองอกแตกตาย (ดั่งเนื้อความในวรรคทองที่ว่า “จะพลีชีพลิวชีวิตหาเป็นอาวุธ ประหารบุตรเจ้าลึงกาให้อาสัญ” เหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นความฉลาดและรอบรู้ของนางได้อย่างชัดเจน

แม้นางจะมีรูปร่างที่ไม่หน้าชื่นชมอย่างใครใคร่ ทว่าปัญญาของนางกลับสุกสว่างงดงามจนชนะใจพระอภัยมณีได้ ความงามในที่นี้ เป็นความงามจากภายใน ย่อมไม่แปลกหากจะไม่เห็นความงามนั้นด้วยสายตาธรรมดา ปัญญาของนางวาลีอาจเทียบได้กับรูปทองของพระสังข์ ที่มีเฉพาะสายตาศิษย์ของนางรจนาท่านั้นที่จะมองผ่านความอัปลักษณ์ของรูปเงาเขาไปได้

สุนทรภู่ได้แสดงทัศนะทำนองเดียวกันในนิราศเมืองเพชรไว้ว่า
“แม่เด็ยวนี้มีหญิงไม่ทิ้งผัว ถึงรูปชั่วฉันจะรักให้หนักหนา”
สะท้อนให้เห็นผู้หญิงในอุดมคติของสุนทรภู่ว่า ไม่จำเป็นต้องมีรูปสมบัติที่งดงามก็ได้ เพราะความงามที่แท้จริงนั้นคือความดีที่อยู่ในจิตใจต่างหาก